

Rapportsammanställning

Sigtuna Museums Undersöknings Verksamhet (SMUV)

Undersökning: Up, Sigtuna, Borgmästarängen och Granhäcken

Lst:s dnr: 11.3919-80-85

Ansvarig institution: SMUV

Eget dnr: Sf dnr 62/85

Ansvarig för undersökningen: Sten Tesch, Boje Persson

Fynd: Ja ☒ Nej ☐

Ekonomiskt kartblad: 11I 2b

Lägeskoordinater:

Landskap	Up
Socken/Stad	Sigtuna
Fornlämningsnummer	195:1
Fastighet/kvarter	Borgmästarängen och Granhäcken
Fornlämningstyp	Medeltida stadslager
Undersökningsår	1985
Typ av undersökning	Förundersökning och slutundersökning
Datering	Tidig medeltid
Dokumentationsmaterial	Ärendehandlingar, rapportmanus, osteologiskt rapportmanus, fynddatabas, fyndlistor, plan- och profilritningar, dior, negativ
Institution som förvarar materialet	Sigtuna Museum
Ekonomisk karta eller stads/kvarterskarta bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Materiallista bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Fyndlista bifogas	☒ JA ☐ NEJ
Resultaten har publicerats i: -	
Sammanställt av, namn och datum Anders Wikström, 2008-11-25	

Beskrivning (ex.: orsak till undersökningen, beskrivning av undersökningsområdet, undersökningens omfattning, sammanfattning av resultaten, fyndkategorier):

Följande text är baserad på slutredovisningar från den arkeologiska för- och slutundersökningen författad av Sten Tesch (dat 1986-10-22 och 1986-11-11). Texten är sammanställd och bearbetad av Anders Wikström.

Förundersökning längs planerad väg i Borgmästarängen och parkeringsplats i kvarteret Granhäcken 1985

Förundersökningarna föranleddes av byggandet av en nord-sydlig väg om ca 100 meter över Borgmästarängen samt en parkeringsplats i kvarteret Granhäcken. Undersökningsområdet, som var beläget i svarta jordsområdets östra kant, utgjorde under tidig medeltid en vik där bäcken från klosterområdet mynnade ut. Endast enstaka mycket fragmentariska arkeologiska observationer hade tidigare gjorts i området. Allmänt har dock den nu försvunna bäcken i Borgmästarängen ansetts utgöra det medeltida bebyggelseområdets östra gräns.

Längs vägsträckningens övre del avbanades 2 st ca 1x5 m stora provrutor. Endast matjord och påförda lager påträffades ovan den sterila leran. I övrigt övervakades arbetet utan att något av intresse framkom. Den sterila nivån låg från +0,4 till +5.0 m ö h.

I kvarteret Granhäcken vid den planerade parkeringsplatsen grävdes 3 provschakt; 3,3-3,5 m långa och drygt 1 m breda. Här framkom ett 0,2-0,3 m tjockt tidigmedeltida kulturlager. I två av schakten framkom mycket starkt förmultnade träsyllar till någon form av byggnader. I ett av schakten fanns dessutom ett lergolv och ett par stolphål i anslutning till träsyll. I ett 3:e schakt påträffades en stenpackning, som kan vara rester efter en pir eller dylikt.

Slutundersökning kvarteret Granhäcken 1985

Den arkeologiska slutundersökningen föranleddes av den planerade parkeringsplatsen alldeles öster om den nya vägen över Borgmästarängen. I anslutning till parkeringsplatsen skulle dessutom uppföras en transformatorstation.

Under sommaren gjordes den arkeologiska provundersökningen varvid kunde konstateras att här fanns ett 0.2-0.5 meter tjockt tidigmedeltida kulturlager, som även inkluderade fragmentariska byggnadslämningar. Efter vissa omprojekteringar var det endast nödvändigt att undersöka drygt 100 kvm av det 600 kvm stora exploateringsområdet. Resten kom att bevaras under parkeringsplatsen.

Vid slutundersökningen framkom flera bebyggelselämningar i ett eller flera skikt som varit belägna vid stranden av den vik som gick in över nuvarande Borgmästarängen. Här fanns också antydning till stenpirar. Av husen återstod endast rader av stenar på vilka trähusens bottensyllar vilat. I ett fall var en bränd stock bevarad. Flera eldstäder och frånvaron av något direkt hantverksavfall pekar på att det har varit frågan om vanliga bostadshus. Fyndmaterialet och nivån över havet pekar på en datering till tiden omkring år 1100.

Undersökningsresultatet var mycket intressant eftersom det var första gången tidigmedeltida kulturlager och bebyggelselämningar påträffats öster om bäcken i Borgmästarängen. Att liknande lämningar inte påträffats vid tidigare schaktningar i området kan i viss mån förklaras av kulturlagrets matjordsliknande karaktär och bebyggelseresternas fragmentariska tillstånd.

Bebyggelsen i Sigtuna har alltså som det verkar expanderat både åt väster (kv Nunnan) och åt öster (kv Granhäcken) vid 1100-talets början. Efter denna period har bebyggelseområdet snabbt reducerats för att så småningom endast omfatta de centrala delarna kring Stora gatan.

Rapportsammanställning

Rapportsammanställning

Undersökningsplats: Up, Sigtuna, Borgmästarängen och Granhäcken

Lst:s dnr: 11.3919-80-85

Eget dnr: Sf dnr 62/85

Materiallista

Grävningsledare: Sten Tesch, Boje Persson

Uppdragsgivare: Gatukontoret, Sigtuna kommun

År: 1985

Kontonr: -

Arkivhandlingar (Dubbelklicka i ruta och välj "Markerad" för att sätta kryss)

			Antal	
Ärendehandling	Ja ☒	Nej ☐		Var: Sigtuna Museum
Manus:	Ja ☒	Nej ☐	Rapport	Sidor: 20 respektive 18
Negativ (sv/v) – dia (färg):	Ja ☒	Nej ☐	34 diabilder och 29 sv/v bilder	
Kontaktkopior:	Ja ☒	Nej ☐		
Fotoplaner:	Ja ☐	Nej ☒		
Fältritningar:	Ja ☒	Nej ☐	19 plan- och profilritningar	
Renritningar:	Ja ☐	Nej ☒		
Datadisketter:	Ja ☐	Nej ☒		
Fynd:	Ja ☒	Nej ☐	93 fnr (FU) + 777 fnr (SU)	
Osteologi:	Ja ☒	Nej ☐	analys på djurben, 74 kg (av 290 kg)	
Analysprover:	Ja ☐	Nej ☒		

Övrigt:

Både rapportmanus (20 sidor) och osteologiskt manus (18 sidor) från slutundersökningen i Granhäcken finns.

Arkeologisk personal utöver grävningsledare: _____

Mikael Karlsson och Björn Pettersson samt Anders Kritz (praktikant) och Håkan Karlsson (grovarbetare)

Datering:

STÅ

BRÅ

JÅÅ

M-TID

ODAT

☒